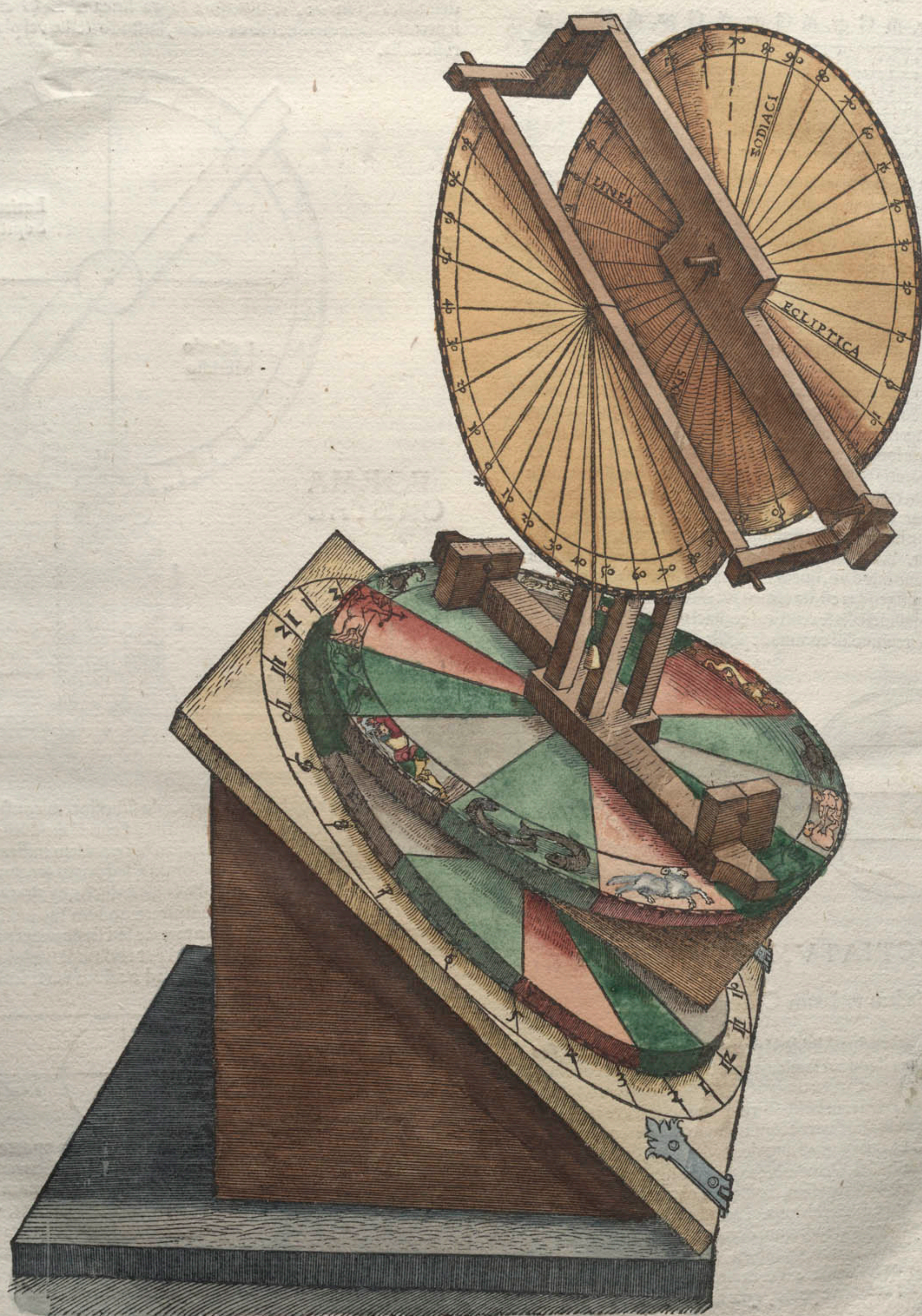
Semicirculus Pendens

Et hæc quidem de compositione Torqueti dicta sufficiant, nunc adgrediamur qua nam via proxime vsum illius tradamus, pari tum facilitate tum breuitate, qua hactenus compositionem docuimus.

HAEC EST FORMA VIVAQVE TORQVETI IMAGO SVIS, ET NVMERIS, ET CIRCVlis, & lineamentis, & proportionibus veris perfectissimè exhibita.

VSVS TORQVETI.

ENVNCTIATVM PRIMVM.

Signum & gradum Solis ad Singulos dies indagare.

GRADVM SOLIS ET SIGNVM si indagare cupis, principio fac cogites decrescat ne dies an augeatur, id vbi cognitum habes, Torquetum pone super aliquam superficiem planam horizonti æquidistantem, & in nullam partem deflexam, Deinde compassum pone super basim, ita, vt latus compassi æquidistet lineæ C B vel etiam A B, nam ea vtraq; meridiana est. Mox Torquetum simul cum horologio illo viatorio huc illuc promoue, tãtisper dũ magnetem videris rectè cõsistere, & latus basis A C versus meridiẽ vergere, sicq; noris Torquetum bene & ad omnem vsum esse aptissimè cõpositum. Deinde si forte adcrescit tum dies versus Solem verte latus illud zodiaci, quod ♈ ♉ &c̃. continet, Sin autem decrescit, alterã partem quæ ♎ ♏ & reliqua signa descendentia habet, Post hæc altera manu regulam circumuerte inferiorem siue turnum hinc inde, altera zodiacum totum donec solis radios per foramina duarum pinnularum exceperis in regula inferiori. Deinceps vide ad alicuius signi, quẽ gradum linea fiduciæ ipsius Alhidadæ ceciderit, & is tibi erit gra. in quo sol est illa die. Eundem quoq; gra. statim quære in zodiaco inferiori, & circumlustra apud quam horam, quæq; minuta illum reperias & hoc tibi tempus etiam horæ certæ atq; minutorum erit.

ENVNCTIATVM SECVNDVM

Cognito iam Solis gradu, horam diurnam ex radiis solaribus cognoscere.

QVod si etiam perspecto solis gra. horam interdiu scire desyderas, age lineam fiduciæ pone super gra. illum solis, totumq; zodiacum vnà cum regula huc illuc circumuerte tantisper dum radius Solaris foramina pinnularũ penetret, & sic gra. Solis zodiaci inferioris, tibi horam & minuta monstrabit in æquatoris circulo.

ENVNCTIATVM TERTIVM

Quacunq; hora diei signum & gradum lunę inuestigare.

PRincipio fac horam quæras per primum illud vel 2 enunctiata, & sic zodiacum tene (inuenta hora) immotum, regulam autem inferiorem simul cum crista verte versus centrum corporis ☽, quæ si minor fuerit, quàm vt centrum recte dignoscas, illud imaginare saltem, quumq; sic lunam iuxta superficiem cristæ conspicis, regulam adsumme superiorem, eius pinnacidium perforatum verte ad ocultum tuum, diligenter obseruans, quomodo lunam per pinnulam & nodulum istum deprehendas, id vbi rectè feceris, iam tibi linea fiduciæ regulæ inferioris gra. ☽ monstrabit in zodiaco, & linea fiduciæ superioris regulæ distantiam ab Eclyptica, vel meridiem versus vel ad septentrinem.

ENVNCTIATVM QVARTVM

Horam tam diurnam q̃; nocturnam ex lunarib. radiis deprehendere.

LIneam fiduciæ regulæ inferis super gradum Lunæ colloca in Eclqptica, & vbi sic visum tuum per pinnacidia superiora, vel directe iuxta cristam perduxeris vsq; ad Lunam, tunc gradus Solis in zodiaco inferiori horam quæsitam tibi monstrabit in æquatore.

ENVNCTIATVM QVINTVM.

Ex stella aliqua cognita horam noctis certam inuenire.

CVm iam ex capite primo primi Cometæ cognitũ habes & perspectum, quomodo colligas gra. longitudi. & latitud. alicuius stellæ quam prius nosti, tunc regulam inferiorem in superiori zodiaco pone super gra. longitudinis stellæ, & regulam superiorem in crista colloca super gra. latitudinis simul, tamen hoc obseruans, an stella sit in latitudine septentrionali vel meridionali. Deinde zodiacum totum reuolue (regulis tamen sic manentib. immotis) huc illuc, tantisper dum stellam istam per superiorem regulam perspicere quæas, vel ipso nodulo stili contegere, ita statim gradus solis zodiaci inferioris monstrabit tibi in æquatore horam noctis quæsitam.

ENVNCTIATVM SEXTVM.

Stella fixa præcognita, reliquarum omnium, tam errantium q̃; fixarum vera, secundum longitudinẽ & latitudinẽ loca deprehendere.

EX priori propositione quære horam per stellam aliquam fixam, ea inuenta, iam zodiacum habes ad illud momentum compositum, quem hoc modo serua immotum, & cristam huc illuc verte, regulam quoq; ipsius attolle & deprime tantisper, dum stellam, cuius gradum scire cupis ad pinnacidia perduxeris, & sic linea fiduciæ regulæ inferioris gradum tibi monstrabit longitudinis stellæ, superior autẽ gradum latitudinis, Simulq; hic disces meridionalisuè sit an septentrionalis.

ENVNCTIATVM SEPTIMVM.

Idem absq; stellis præcognitis, efficere.

NVnc si stellarum tibi etiam ignotarum gradus longitudinis aut latitudinis certos nosse desyderas, esto quod prius cognita habeas vera minuta horarũ, idq; per horologium rectissimum, ad eam horam & minuta promoue gradum in quo Sol est illo die, vel etiam ea ipsa hora, & habebis zodiacum sic recte ordinatũ, deinde regulam superiorem verte ad quamcunq; voles stellam, & lineæ fiduciæ ambæ monstrabunt tibi superius & inferi' gradus tum longitudinis tum latitudinis.

ENVNCTIATVM OCTAVVM.

In cognitionem stellæ cuiusuis vel fixe vel erroneæ citra præceptoris operã solo Astronomici præsentis auxilio peruenire.

SI forte vnam tantũ stellam fixam cognoscis, & vtrãq; regulam ad gradus longitudinis & latitudinis illius reponis. Zodiacum quoq; deinceps rectificas, sicq; stellam aut planetam sine magistro aliquo cupis agnoscere, age, gradus ipsius tum longitudinis tum latitudinis ex Astronomico hoc nostro fac conquiras, vel ex tabulis Alphonsi, aut aliunde, & sic zodiaco rectè cõstituto, regulam infimam promoue super gradum longitudinis planetæ vel stellæ fixæ, superiorem autẽ in crista pone super gradum latitudinis & mox per pinnacidium superioris regulæ intuere nodulum, qui tibi stellam contegit in cœlo antea optatam, tantum nunc etiam vere inuentam.

ENVNCTIATVM NONVM

Ascendentem Zodiaci gradum cuius momento debitum, præsens per instrumentum ocyssimè deprehendere.

ZOdiaco iam vnà cum crista debite locato, veluti priora docuerunt enunctiata, punctum N in cristæ regula signatum versus signiferum (ea qua maximè horizontem supra videtur eleuari parte signifer) dirige. Cristam vero vnà cum regula huc illuc, donec filum perpendiculi gradum semicirculi sui altissimum occupet, age. Dehinc Zodiaci gradum, quẽ fiduciæ linea exprimit, qualis est, vtrinq; ab Horizõte situs 90 gesimi obserua, cui si 90 alia adiicis gradus exortiuus vel ascendens resilit, si autem 90 demis, id si retro contra signorum ordinẽ in Zodiaco numeras, occiduus siue descendens redundat.

ENVCTIATVM DECIMVM

Expedita facilitate longitudinem regionis inuenire.

DECORVM est quod hic adgrediamur docere Lector, & hoc enunctiato inuestigare. Quod si forte aliquot annis cœlum nunquàm videris: ignores etiam (quod fit non raro) vbi nam gentium, terrarum, locorumq; sies, neq; id inquirere possis, tua tamen adhuc fretus arte & industria, quam vel ex prouerbio, Omnis terra alit, cupias ex te ipso id rescisce re. En modum tibi quo in Torqueto huiusmodi inuenias facillime.

Principiò